

BØGER: Inge Pedersen skriver medrivende om en voksen datter og hendes forhold til sin ældede og døende mor

Når en forælder dør

AF KARIN JOHANSEN

Det er næsten mere reglen end undtagelsen, at generationerne på grund af ændrede levevilkår går galt af hinanden i diskussionen om normer og værdier. På nogle tidspunkter i historien har forandringerne mellem generationerne været minimale, til andre tider har der været tale om mere skelsættende ændringer, som for eksempel under vandringen fra land til by i begyndelsen af dette århundrede.

En anden og knap så fjern bevidsthedsændring forårsager kvindebevægelsen med dens forsøg på at ændre kønsrollemønstret. Inge Pedersen har skrevet romanen »Anden frekvens« om to kvinder, en mor og en datter, som står uforstående over for hinanden på grund af denne generationskløft, da det går op for datteren, at moderen ikke har lang tid igen.

Amanda, bogens jeg-for-tæller, er nærmere de 50 end de 40. Bag sig har hun et kort ægteskab med to sønner, der nu er voksne. Hun har ikke siden interesseret sig for ægteskab, men har i stedet fået opbygget en - ikke altid lige troværdigt beskrevet - karriere i udvikling og design af computerprogrammer. Sidste nye skud på stammen er litterære klassikere i læselet udgave på discman til skolebørnene! Amanda flyver og farer bogstavelig talt det meste af Eu-

ropa rundt og ønsker på ingen måde at binde sig til sin nye kæreste, der har friet indtil flere gange.

Igennem det meste af sit voksne liv har Amanda ringet dagligt til sin mor og besøgt hende, når det kunne passe ind mellem flyafgangene. Men alligevel tager det lang tid, før det går op for hende, at hendes mor er begyndt at skrante både fysisk og mentalt. Pludselig må hun sætte sine egne be-

hov til side for at tage sig af moderen, finde en beskyttet bolig og senere en plejehjemsplads.

Undervejs får vi modernens historie i små bidder. Hun er vokset op i en stadig voksende børneflokk, måtte ingen uddannelse få, men blev sat i huset så hurtigt som muligt. Her var hun den altid pligtopfyldende, tålmodige pige, der skrubbede, skurede, passede børn og heller ikke slap for de friheder, det mandlige herskab kunne finde på at tage sig. Hun fandt sin plads i tilværelsen, da hun kunne gifte sig med sin forlovede efter i flere år at have samlet udstyr og sparet sammen. Og hun holdt fast i sit ægteskab, trods uoverensstemmelser og mandens eventyrlystne sind. Det er to uforenelige skæbner, der må søge efter de fælles punkter med en viden om, at tiden er knap.

Der er både smerte og numor i »Anden frekvens«. Det er en velskrevet og medrivende historie om det øjeblik, hvor det voksne barn er nødt til at se sine forældre i et dobbeltblik, der rummer alt, hvad ordet far eller mor indeholder, men også ser et ældre menneske, som forfalder både fysisk og psykisk. Og selvom vi med vores fornuft ved, at det skal ske, så rystes vi alligevel af deres og vores egen forgængelighed.

Igennem romanen bliver de to kvinders historie skridt for skridt hægtet sammen. For trods forskelle hænger deres historier jo uløseligt sammen. De er begge dele af hinandens liv. De når ikke frem til nogen egentlig forståelse, men Amanda føler alligevel sin mors velsignelse til sidst. Behovet for den har ikke ændret sig, det har taget springet over generationskløften med.

Inge Pedersen: Anden frekvens. 180 sider. 225 kr. Forlaget Gyldendal.

Lille familiesaga

Roman

Af HANS OTTO JØRGENSEN

Inge Pedersen

ANDEN FREKVENNS

180 sider, 225 kroner

Gyldendal

UDKOMMER I DAG

■ Det er nogle kolossale omkostninger, 68'er-generationen i disse år betaler for sine frihedsideal. Der går næsten ikke en dag uden proklamationen af, at så er også han/hun nået frem til den store selvransagelse.

Der er to varianter: Den ene er, at han/hun med næsten religiøse undertoner går til bekendelse for engang at have solgt sin sjæl til den kommunistiske djævel. Den anden er, at han/hun qua den sunde fornuft omsider har indset, at vil man have del i fremtiden, ligger den ikke gemt i solidariteten, så smukt det end lyder, men derimod i selvrealisation og i liberalismens »enhver er sin egen lykkes smed«.

Ved at forlene selvransagelsen med liv i fiktionens verden forsøger Inge Pedersen i sin nye roman "Anden frekvens" at nå dybere.

Noget krakelerer

Amanda er 68'er. Efter 17 år som bibliotekar bliver hun fyret og starter i stedet selvstændig virksomhed inden for et eller andet med computer. Hun ekspanderer, men i takt med denne ekspansion, også langt ud over landets grænser, begynder hendes mor Stella at blive gammel.

Når Amanda er på forretningsrejse og pligtskyldigst ringer hjem, siger Stella - muligvis som følge af en begyndende senilitet - mærkelige ting i telefonen. Amanda irriteres, men det anfægter hende også på det personlige plan. Hun kommer hjem, og de kigger i album. Noget, som hidtil har været skjult, begynder at krakelere.

Amandas projekt er at skabe klarhed, at skrælle lag på lag af historien for derved at nå ind til en inderste sandhed. Tilværelsen viser sig imidlertid at være mere broget end som så.

Parallele spor

Inge Pedersen arbejder i sin roman med to parallelle spor. Det ene spor foregår på nutidsplanet, med Amanda, hendes kæreste og karrieren og den syge mor, det andet spor, som først kun

eksisterer som en slags anslag, men senere foldes mere og mere ud, og faktisk til slut bliver hovedhistorien, forfølger Stellas og familiens historie.

Det er tydeligt, at forfatteren på godt og ondt elsker Stella. Hendes portræt er rørende og smukt og ført igennem med et stort sprogligt overskud. Fra det trangt barndomshjem i tyverne og trediverne via forholdet til veninden Flora og hendes forelskelse i Ivan under krigen, til de mange svigt og skuffelser i ægteskabet og den trivielle hverdagens sure slid.

Omvendt forekommer Amanda langt hen i bogen tynd og skabellonagtig. Som læser tror man ikke på hende. Jeg forstår godt, at Inge Pedersen har syntes, at det var vigtigt med de to spor. Der er simpelthen nogle hemmeligheder og noget energi, som hun har kunnet udnytte ved den metode.

Men bortset fra de prægtige telefonsamtaler, hvor mor-datter-forholdet begynder at vende rundt, sådan at datteren skal til at være sin mors mor, er der ikke nok kød på. Hele computer-historien er i mere end én forstand uden rigtig sjæl.

Sorg og velsignelse

Naturligvis når Amanda i romanen langt længere end til det proklamatoriske. Forfatteren nøjes ikke med at lade hende bekende de fejlslagne projekter. Hun sætter også perspektiv på og kigger på faderen og hans kommunisme og anfægtelserne i forbindelse med først Ungarn 1956 og senere murens fald.

Men dertil, og det er her romanen virkelig får tyngde, i en tilsyneladende ellers betydningsløs situation, hvor Amanda ser sin mor og veninden som et par forkalkede slyngveninder på indkøb i Bilka, lærer hun sorgen at kende.

Sorgen og senere også - på dødslejet - moderens velsignelse af sin datter, er de ikke-sproglige erfaringer, Inge Pedersen med sin titel "Anden frekvens" peger på som nødvendige for en accept af, at det hele liv og den fulde sandhed måske er lige lovlig meget at forlange af eksistensen. Man smeder ikke sådan uden videre sin egen lykke selv.

"Anden frekvens" er en lille familiesaga fortalt med stor indsigt og nødvendighed.

To kvindeportrætter

POLITIKEN 21. april
1999.

Inge Pedersen giver en intens skildring af en datters møde med sin døende mor.

Bøger

DEN MIDALDRENDE Amanda har endelig fået tilrettelagt sit liv helt på egne betingelser: Efter fyringen som bibliotekar på grund af nedskæringer har hun stablet et mediefirma på benene. ACE hedder det, det betyder både Amanda Computer Education og stjernepilot.

Amanda befinder sig da også ofte på fly på vej til europæiske hovedstæder, hvor hun mødes med sine udlandsrepræsentanter. Hun krydser grænser på en anden måde nu, end da hun som ung 68er snusede til forskellige studier og forskellige mænd, sprang til og fra, og endte med at opdrage sine to drenge alene. De er nu flyttet hjemmefra, og succes-karrierekvinden nyder uafhængigheden og den bevægelige tilværelse, behageligt afbrudt af rekreerende møder med kæresten Ulf, der dog ikke er helt tilfreds med det

luftige arrangement.

Inge Pedersen har skrevet en lille dirrende roman om en tidstypisk kvinde, der tvinges til at standse op i sin fortsatte styring mod stjernerne, da hendes gamle mor bliver svagere og syg. Som enebarn skal Amanda tage sig af alt det praktiske: oplysning af hjemmet, ind i en beskyttet bolig, senere plejehjem og derefter den sidste indlæggelse og død.

INGE PEDERSEN skriver en impressionistisk prosa med en raffineret dialogteknik, der er velegnet til at indfange alle de psykiske forskydninger, der sker mellem mor og datter, ikke bare i denne periode, men gennem hele det tidligere liv. For hele moderens opvækst i et fattigt husmandsmiljø og senere ægteskab er fortalt i en række kapitler, samtidig med at Amandas egne erindringer om sin barndom og forældrene indgår. Moderens liv bliver hermed dobbeltkspone-

ret – som fortælleren ser det, og som Amanda har oplevet det. Den vellykkede komposition giver to fulde kvindeportrætter fra hver sin tid og med meget forskelligt udgangspunkt.

Amandas sorg, irritation og anfægtelser er ikke bare problemet med at se sin mor i forfald eller det praktiske koks. Det er også sorgen over, at noget er for sent, at der var en side af sin mor, som hun ikke kom til at opleve nok af – den overgivne, muntre side. Hun ser denne side i glimt, når moderen er sammen med en ungdomsveninde. Selv oplevede hun en mere sammenbidt, rigoristisk mor – den flyvske far tog sig af munterheden, mens moderen tog sliddet.

Amanda får mere at vide, gennem små bemærkninger, om sin mors liv, end hun umiddelbart bryder sig om. Men hun får også et tydeligere og sandere billede, og endelig en kontakt på en anden frekvens i forhold til mo-

deren. Kommunikationen mellem dem er i øvrigt ikke fortalt uden humoristiske islæt!

DER ER SÅLEDES mange spor og linier i den lille roman med det store stof. Den berører et helt alment emne – hvordan håndterer vi det, når vores forældre bliver gamle og affældige? Hvor meget vil vi konfronteres med fortiden, og hvor meget kan og vil vi gå ind i det helt praktiske behov for tilstedeværelse og pleje?

Inge Pedersen har tidligere udgivet digte, noveller og romanen Måneår. Med Anden Frekvens tages et spring fremad – forfatteren har med held tøjlet den lidt for inderlige og billedsvulmende stil, der prægede hendes første roman.

MAY SCHACK

Inge Pedersen: Anden Frekvens. (Gyldendal, 180 s., 225 kr.)

Sans for hverdagsmennesker

Af Holger Ruppert

Mine børn skal aldrig komme til at ønske, at jeg var død.

Det er hovedpersonen i Inge Pedersens nye fine roman, »Anden frekvens«, den midaldrende Amanda, som pludselig opdager, at hun ønsker moderen, der er begyndt at vise tegn på svækkelse både fysisk og psykisk, død.

Amanda er mor til to voksne drenge og har efter at være blevet fyret efter 17 år som bibliotekar startet sit eget computerfirma, som hun får succes med. Hun rejser Europa tykt og tyndt, da moderen begynder at skrante.

Langsomt siver livet ud af en mor, der har været nok så aktiv.

Inge Pedersen har godt greb i skildringen af de to kvinder. Sideløbende med nutidsskildringen oplever vi Amandas mors barn- dom og ungdom, så vi får et indtryk af en levende

kvinde, der langsomt, men sikkert er på vej ud i det store intet.

Mor når datter

Amanda søger at *nd* ind til sin mor og kommer til at kæmpe en hård kamp... For moderen kører på *anden frekvens* som titlen siger det.

Inden hun dør, føler Stella, som Amandas mor hedder, at hun *når* sin datter.

Inge Pedersen bekræfter med denne roman sin sans for hverdagsmennesker og deres problemer. Sidst var det i »Måneår« med skildringen af en ældre kvinde og en ung iraner.

Inge Pedersen: »Anden frekvens«, 180 sider, 225 kr., Gyldendal.

INGE PEDERSEN
»Anden frekvens«

B.T. ★★★★★

B.T.
23/4 = 99.